

Zaterdag 21 oktober 1916 – ochtendeditie

Geen berichten over België.

Zaterdag 21 oktober 1916 – avondeditie

De Belgen in Nederland.

Het Haagse Correspondentiebureau deelt ons mede:

De Belgische gezant heeft verzocht van elke akte van de burgerlijke stand, een Belgisch onderdaan betreffende, een getekend afschrift, op ongezegeld papier, ten dienste van de Belgische administratie te ontvangen. Dit ter vergemakkelijking van de toekomstige taak der Belgische ambtenaren van de burgerlijke stand, die na de oorlog hun registers zullen moeten bijwerken, met betrekking tot de talrijke Belgen, die hun land hebben verlaten.

De gezant verzoekt ook dat de bevoegde Nederlandse autoriteiten lijsten zullen aanleggen van de huwelijken, door Belgen sedert het begin van de oorlog gesloten en deze lijsten zullen bijhouden. Ook dit weer met het oog op latere mededeling aan de Belgische autoriteiten.

Ten einde aan het verlangen van voornoemde gezant te voldoen, heeft de commissaris der koningin in Zuid-Holland namens de minister van justitie en de ministers van staat en van binnenlandse zaken de burgemeesters en wethouders der gemeenten in genoemde provincie verzocht de ambtenaren van de burgerlijke stand in hun gemeenten uit te nodigen de betrekkelijke lijsten en volledige afschriften van de betrekkelijke akten aan hem in te zenden, opdat die bescheiden door hem tweemaal per jaar, in januari

en juli, aan het departement van buitenlandse zaken kunnen worden gezonden.

Uit de Vlaamse Beweging.

Onze medewerker schrijft:

In welke verhouding tegenover de eigen landsregering zijn degenen onder de Vlamingen komen te staan, die, ondanks alles, in de huidige omstandigheden de vervulling van hun eisen willen bewerken – ook met de onmiddellijke medewerking van de vijandelijke bezettende macht?

Er was eerst het kleine groepje van hen, die voor hun volk alleen heil zagen in een verzwakt België, en daaronder waren een paar personen, die in De Vlaamsche Post dit stelsel tot zijn onvermijdelijke consequentie hebben doorgedreven en voor Vlaanderen een status opeisten, welke geen gemeenschap meer zou hebben met België. Deze groep bleek niet de minste kans op bijval te hebben bij het Vlaamse volk en men liet ze verdwijnen.

Toen trad een nieuwe groep op, die de bestuurlijke scheiding tussen de Walen en de Vlamingen opeiste. Ook deze richting blijkt te weinig aanhangers te hebben gewonnen.

Tenslotte kwam men voor de dag met een praktische daad: het verlenen van voldoening aan de Vlamingen op het gebied van het hoger onderwijs. En nu kwam een betrekkelijk omvangrijker groep op de voorgrond. De nieuwe groep, die in de huidige stand der zaak aan het woord is, wil nog degelijk rekenschap houden van een België, dat naar de oude vorm zal hersteld worden, maar haar vertrouwen in de Belgische regering en het Belgische parlement blijkt al heel gering te zijn.

Zij willen realistische politiekers zijn en hun tactiek komt hier op neer: ze zullen de regering, ze zullen de wetgeving in het nieuwe België, op gebied der Vlaamse eisen, voor een voldongen feit stellen, en niemand zal durven afschaffen wat reeds bestaat.

Deze nieuwe richting heeft heel wat meer aanhangers gewonnen dan de vorige. Daartoe zullen zeker meegeholpen hebben beschouwingen van rechtskundige aard als deze gehouden door de heer A. van Roy op de hogeschoolmeeting te Antwerpen, de 17^e september II., en die geschreven in De Eendracht door de heer A. Hendrickx. In die beschouwingen wordt betoogd dat de maatregelen door de bezettende macht genomen rechtmatig zijn en een bindende kracht hebben, dat zij naderhand zullen moeten geëerbiedigd worden door de wettige regering, en dat zelfs de Belgische regering en de Belgische wetgever er niet zullen toe overgaan de diploma's, door de Gentse hogeschool verleend, nietig te verklaren en de hoogleraars, door de Duitsers benoemd, af te stellen, omdat zij daartoe niet gemachtigd zijn. Deze bewering laten zij steunen op de Haagse conventie en op het feit dat later aangenomen wetten geen terugwerkende kracht zouden mogen hebben.

In hoeverre deze redenering op feitelijke rechtsgronden kan berusten, kunnen wij voorlopig daarlaten. Wij stellen alleen vast dat zij gehouden wordt – en dat zij van aard was om wankelmoedigen te stijven. Niettegenstaande deze voorstelling van de rechtmatigheid der Duitse maatregelen ten voordele van de Vlamingen, konden degenen, die de Vlaamse hogeschool uit de handen der Duitsers aanvaardden, het zich niet ontveinzen dat het scherp stellen van de Vlaamse eisen, op het ogenblik waarop het vaderland nog steeds in levensgevaar verkeert, in de lijn ligt van de Duitse politiek van annexatie of althans penetratie. De beide manifesten, die zij lieten verschijnen, houden zich juist in hoofdzaak bezig met het uiteenzetten van de stelling dat hun optreden niet te beschouwen is

als het bewijs van een gemis van loyaliteit tegenover koning en vaderland.

Niemand heeft het recht de oprechtheid in twijfel te trekken van de loyaliteit der overgrote meerderheid van hen, die beide manifesten ondertekenden. Wel kan men spreken over berekening, onbedachtzame tactiek, onhandigheid, en wat nog meer, en kan men beweren dat het gezamenlijk optreden, in samenwerking dan toch met de landsvijand, op heel wat gevaarlijker wijze de noodzakelijke godsvrede gebroken heeft dan de ergerlijke uitlatingen van enkele onverantwoordelijke Belgische publicisten, waarvan zij zelf maar steeds de twee zelfde ophitsende gezegden aanhalen: “Après la guerre on n’entendra plus parler de mouvement belge” – “Après la guerre la Belgique sera latine ou ne sera pas”.

Hun huidige strijd ging trouwens regelrecht in tegen de uitdrukkelijke wil van hun koning, die met hun jeugdige landgenoten strijdt voor het landsbehoud, en die in zijn bekend telegram van juli 1915 aan De Vlaamsche Stem de Vlamingen aanmaande zich voorlopig slechts te bekommeren om de bevrijding van hun land.

De toon, die zij tegenover hun eigen regering aanslaan, is op zijn minst bitter te noemen, en hun houding tegenover die regering – in deze tijd meer dan ooit vertegenwoordigster van de natie – kon zeer verkeerde meningen wekken over de vastheid der Belgische natie; meningen, die, als ze moesten post vatten, voor de internationale positie van België hoogst nadelige gevolgen zouden kunnen hebben.

De ongeduldigen onder de Vlamingen praamden de regering reeds lang, opdat zij hun een onmiddellijke voldoening zou verschaffen en op zijn minst eisten zij bindende beloften. Er waren zelfs even ongeduldige Nederlanders, die in de laatste tijd in kranten en

weekbladen hun wrevel uitspraken over het lange zwijgen der Belgische regering.

Wat stond deze regering te doen?

Ik vraag niet eens: wat kwam met haar waardigheid van regering overeen? Slechts: wat mocht de regering, in rechte, doen? De huidige regering heeft van het Belgische parlement de bevoegdheid ontvangen om alle maatregelen te nemen, die kunnen dienen tot verdediging van het Belgisch grondgebied en de onafhankelijkheid van het land. Het ligt dus niet in haar bevoegdheid in te grijpen in de toekomstige inwendige politiek van België. Geen enkel parlamentslid zou dit gedogen. Camille Huysmans, met Franck en van Cauwelaert, behorende tot de trits der leiders van de Vlaamse hogeschool, zegt: "De vervaamsing der Gentse hogeschool is een politiek probleem, dat door het Belgisch parlement moet opgelost worden en door niemand anders." (De Belgische Socialist van 30 september II.).

De Belgische regering kan over binnenlandse aangelegenheden zelfs niet haar eigen mening mededelen, voordat zij weer volledig contact heeft met de volksvertegenwoordiging en de openbare opinie, die zich nu niet kan uiten onder de dwang der bezetting. Van dit eens vastgestelde principe kan zij niet afwijken, zonder zelf de zo nodige godsvrede te breken.

Als zij zich van dit standpunt liet afbrengen door de agitatie van een groep Vlaamsgezinden, wiens actie door de Duitsers toegelaten en aangemoedigd wordt, dan zou dit het uitgangspunt kunnen worden van nog onzaliger discussies tussen Belgen over inwendige aangelegenheden. Een onbevooroordeelde geest begrijpt dus al dadelijk, dat de regering tot plicht heeft een afwachtende houding aan te nemen betreffende de Vlaamse eisen.

Toen nu de regering als zodanig niet voor de dag kwam met de voldoening en de beloften, die de meest voortvarenden onder de flaminganten van haar op het ogenblik verlangden, maalden deze laatsten er niet meer om, en namen zij die voldoening en beloften aan van de Duitse bezettende macht.

Dit nu was een daad.

Men kan het zich voorstellen, dat de Belgische regering dit medewerken van Belgen aan wat zij beschouwde als een Duitse manoeuvre om verdeeldheid te brengen onder de Belgen, uit den boze zal geacht hebben, en dat zij vreest dat die daad in het buitenland de gevaarlijke mening zou doen post vatten alsof de eenheid van België geen werkelijkheid is. Voor zover ik de toestand begrijp, moet de Belgische regering oordelen, dat door die daad de onafhankelijkheid van België, die zij te verdedigen heeft, in het gedrang komt.

Wat er ook van zij, de regering heeft zich genoodzaakt gevoeld op te treden. Tot nog toe kennen wij dat optreden nog slechts uit een perscommuniqué, waarin sprake is van het verschijnen van een koninklijk besluit, dat maatregelen zal uitvaardigen tegen de Belgen, die inzake de hogeschool met de Duitsers meewerken.

Tevens meldt het officieel communiqué, dat de regering verklaart dat, zodra België vrij zal zijn, zij zelf bij de kamer, waarvoor de kwestie van de vervlaamsing der Gentse hogeschool reeds voor de oorlog gesteld was, zal aandringen, opdat zij het vraagstuk ten spoedigste tot een oplossing zou brengen, en zij voegt er bij dat de Vlamingen er volle gerustheid over kunnen koesteren, dat zij, op gebied van het hoger onderwijs evenals op elk ander gebied, in een geest van volle gelijkheid met de Walen zullen behandeld worden.

De genomen maatregelen wijzen er duidelijk op dat het gouvernement de huidige werking der groep vooruitstrevende flaminganten uit den boze acht – en verschaft klaarheid in de toestand.

De verklaringen, die de regering verder aflegt, binnen de perken van haar bevoegdheid, zijn van die aard om veel wrevel, in deze bewogen tijden ontstaan, weg te nemen.

Heeft nu de Vlaamse hogeschool zoals die gewild is door de Duitse regering en aanvaard door de groep flaminganten van de Vlaamse hogeschoolbond, enige kans te blijven bestaan na de oorlog?

Het is niet moeilijk om te voorzien dat het gouvernement het als een plicht zal beschouwen alle vroegere professoren in hun hoedanigheid te herstellen, terwijl zij trouwens ongedaan zal maken wat de Duitsers opgericht hebben. Deed zij het niet uit eigen beweging, dan zou ongetwijfeld het volk – ook het Vlaamse volk – dit eisen. Het staat dan met de Vlaamse hogeschool praktisch even ver na, als voor de oorlog, en de nu geopende hogeschool zal een intermezzo geweest zijn.

Het is te hopen dat dit intermezzo geen naklanken zal hebben, die voor de Vlaamse Beweging nadelig zijn. Want het parlement, dat over de kwestie te beslissen zal hebben – zoals de Vlamingen het steeds zelf gevraagd hebben – is samengesteld uit de vertegenwoordigers van het volk. En de Vlaamsgezinden zullen ervoor te zorgen hebben dat de massa van het Belgische volk gauw vergeet dat er eens voortvarenden onder hen waren, die geen rekenschap hielden met de afkeer van het volk, ook van het Vlaamse gedeelte van het Belgisch volk, tegen alles wat van de vijanden van het land komt.